

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور
۵۱. بررسی بند «۳» ماده واحده

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

شماره مسلسل: ۳۱۰۱۲۹۳۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۱/۳۱

ویژه کسب و کار

۱. مروری بر بند «۳» لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ (مغایرت‌ها و ابهامات)

- مطابق ماده (۲۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه در سال سوم برنامه (۱۳۹۲) باید ۱۰ درصد از ارزش نفت خام، میعانات و مایعات گازی تولیدی پس از واریز به خزانه برای طرح‌های صیانت از میادین نفتی حداقل ۵۰ درصد میدان‌های نفت و گاز اختصاص یابد. وزارت نفت نیز مکلف شده است اقدامات لازم برای تولید صیانتی را انجام دهد.

به‌رغم این مصوبه، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ رقم مربوط به این ارزش، به نفت خام و میعانات گازی صادراتی محدود شده است و عبارت «مایعات» نیز حذف شده است.

- مطابق جدول منابع و مصارف شرکت ملی نفت ایران، برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های بالادست نفت، رقمی معادل ۵۲۷ هزار میلیارد ریال (۲۱/۵ میلیارد دلار) در نظر گرفته شده است. اهم این منابع از محل اوراق مشارکت و وام خارجی باید تأمین شود. با توجه به شرایط اقتصادی کشور، دستیابی به این منابع بعید به نظر می‌رسد. در نتیجه سرمایه‌گذاری شرکت ملی نفت در عمل با مشکل روبرو خواهد شد.

- رقم بازپرداخت‌های شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۹۲ رقمی حدود ۲۲۰ هزار میلیارد برآورد شده است. این درحالی است که در لایحه بودجه این رقم ۹۷ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده است.
- الزامات قانون جدید نفت در لایحه مورد توجه قرار نگرفته است:

• ماده (۱۲) قانون جدید نفت دولت را موظف کرده است درصدی از ارزش نفت خام، گاز طبیعی و میعانات گازی تولیدی را به‌منظور اجرا و تحقق طرح‌های سرمایه‌گذاری و تأمین هزینه‌های جاری صنعت نفت به شرکت ملی نفت ایران اختصاص دهد. درحالی که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ فقط درصدی از صادرات نفت خام و میعانات گازی به شرکت نفت اختصاص یافته و سهم شرکت نفت از گاز طبیعی در نظر گرفته نشده است. در سال‌های قبل نیز سهمی از تولید گاز خام به شرکت ملی نفت ایران تعلق می‌یافت (این سهم در سال ۱۳۸۹ معادل ۱۱ درصد ارزش گاز خام تولیدی بود).

• اجرای ماده (۸) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مغفول مانده است.

- اجرای جزء «۳-۳» بند «۳» ماده واحده، موضوع مربوط به برداشت سهم دولت از بهای خوراک پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها از حساب شرکت ملی نفت امکان‌پذیر نیست.

- برخی از احکام مربوط به قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی نظیر مواد (۴)، (۱۴)، (۲۶)، (۲۸)، (۲۹)، (۵۹)، (۶۲)، (۷۳) و (۷۵) در لایحه بودجه مورد توجه قرار نگرفته است.

- با توجه به مشکلاتی که جایگاه‌های عرضه سوخت در کشور با آن مواجه هستند و به‌رغم تأیید بر نبود تعادل بین هزینه جایگاه‌ها و درآمد آنها و نداشتن توجیه اقتصادی برای ادامه فعالیت این صنف، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ برای برطرف کردن این مشکل راهکار لازم ارائه نشده است.

- سهم ریالی شرکت ملی نفت ایران در لایحه مبهم است. در بند «۱-۳» لایحه بودجه، ۱۴/۵ درصد از مبالغ واریزی نقدی بابت خوراک پالایشگاه‌های داخلی و میعانات گازی تحویلی به مجتمع‌های پتروشیمی و سایر شرکت‌ها براساس قیمت فرآورده‌های نفتی در نیمه اول سال ۱۳۸۹ به‌عنوان سهم شرکت نفت منظور شده، اما رقمی برای فروش داخلی نفت خام و میعانات گازی بیان نشده است. در نتیجه امکان ارزیابی سهم دقیق شرکت ملی نفت ایران وجود ندارد.

- سهم مناطق محروم و نفت‌خیز از صادرات گاز طبیعی مورد توجه قرار نگرفته است. یکی دیگر از ابهامات لایحه بودجه سال ۱۳۹۲ چگونگی محاسبه ۲ درصد سهم مناطق محروم و نفت‌خیز از صادرات نفت خام و گاز طبیعی تکلیف شده در ماده (۱۳۲) قانون برنامه است. برای رعایت این حکم، دولت موظف بود علاوه بر سهم مناطق از صادرات نفت خام، سهم آنها از صادرات گاز طبیعی را نیز در نظر بگیرد، اما فقط سهم مناطق از صادرات نفت خام در محاسبات منظور شده است.

۲. پیشنهادها

- برای اجرای ماده (۲۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه و ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون نفت، در جزء «۱-۳» بند «۳» ماده واحده و تنظیم رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت، سهم شرکت ملی نفت ایران باید از ارزش نفت خام، میعانات و مایعات گازی تولیدی محاسبه شود. با این تغییر، منابع بیشتری در اختیار شرکت ملی نفت و برای سرمایه‌گذاری در بخش بالادستی قرار می‌گیرد.

- به‌منظور اجرای قانون برنامه پنج‌ساله پنجم، در جزء «۱-۳» بند «۳» ماده واحده، قید مربوط به تعیین «قیمت فرآورده‌های نفتی در نیمه اول سال ۱۳۸۹» و محاسبه سهم شرکت ملی نفت ایران مطابق آن، به قیمت فرآورده‌های نفتی در سال ۱۳۹۱ تغییر کند. تصویب عبارت لایحه باعث می‌شود که سهم شرکت ملی نفت از ارزش نفت خام کاهش یابد.

- برای اجرای ماده (۸) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت که در آن ماده پیش‌بینی شد برای اجرای وظایف حاکمیتی توسط وزارت نفت، باید بودجه سالیانه وزارت نفت متناسب با ساختار تشکیلاتی، وظایف و اختیارات مندرج در قانون، در بودجه سالیانه درج شود و منابع مناسبی برای وزارت نفت در نظر گرفته شود.

- برای برطرف کردن مشکلات شرکت‌های توانیر و برخی شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نفت، سهم حاصل از منابع مربوط به فروش حامل‌های انرژی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، شرکت ملی گاز ایران و توانیر به حساب متمرکز دستگاه‌های مربوطه واریز گردد.